

හත්තාන කඳුවැටිය ආශ්‍රිත ඕකිඩ් විශේෂ

නිරන්තරයෙන් මිනිදුම් පටවලින් වසා ගන්නා කඳු වළල්ලක් ලෙස හත්තාන කඳු වළල්ල හඳින්විය හැකිය. මධ්‍යම කඳුකරයේ මහනුවර නගරයෙන් ගිණිකොණ දෙසට වන්නට ආරම්භ වන මෙම කඳු වළල්ල ගලන නගරයේ වයඹ දෙස දක්වා විහිදෙයි.

හත්තාන කඳු පංතියේ උසම පිහිටීම මුහුදු මට්ටමේ සිට මීටර් 518 ක් (උරාකෙටුගල කඳු මුදුනට) වෙයි. හත්තාන ප්‍රදේශය ශ්‍රී ලංකා විශ්ව විද්‍යාලය සඳහා පවරා ගන්නා ලද අතර පහත හත්තාන ප්‍රදේශය විශ්ව විද්‍යාලය මගින් නඩත්තු කරනු ලබන උද්‍යානයක් බවට පත් කරන ලදී. ඉහළ හත්තාන ප්‍රදේශය ජල පෝෂිතයක් ලෙස පවත්වාගෙන යනු ලබයි.

විවිධ පරිසර පද්ධති වලින් සමන්විත හත්තාන කඳුවැටිය ආශ්‍රිතව ඕකිඩ් විශේෂ කොපමණ ප්‍රමාණයක් හමු වන්නේද, එම විශේෂ සඳහා දැනට පවතින තර්ජන සහ ඒවා තවත් අනාගතය සඳහා ඉතිරි කිරීමේ හැකියාව සොයා බැලීම සඳහා 2003 වසරේ ඔක්තෝම්බර් මස සිට 2004 මැයි මස දක්වා දින 16 ක් අධ්‍යයන කාලය ලෙස ව්‍යය කරනු ලැබීය. මෙහිදී මාගේ පහසුව සඳහා භෞමික සහ අපිශාකි විශේෂ වෙත වෙතම පරිසර පද්ධති 05ක් ආශ්‍රිතව අධ්‍යනය සිදු කරන ලදී.

පේරාදෙණිය විශ්ව විද්‍යාලීය උද්‍යාන භූමිය.

මෙම ප්‍රදේශයේ විදේශීය ශාක විශේෂ විශාල ප්‍රමාණයක් 1946 පසු උද්‍යාන අලංකාරය සඳහා එක්කර ඇත. ඊට අමතරව අම්, මාර, රොබරෝසියා වැනි විශාල වාසන දක්නට ඇත. තවද භෞමික තාණ පලස් මගින් ආවරණය වී

ඇත. වැඩිපුරම අපිශාකි ඕකිඩ් විශේෂ Vanda Parviflora, Dendrobium Crumenatum දක්නට ලැබුණි. නිරන්තරයෙන් මෙම උද්‍යාන ප්‍රදේශ උද්‍යාන නඩත්තු අංශය මගින් නඩත්තු කරන අතර ශාක මත ඇති අපිශාකි ඕකිඩ් විශේෂ සඳහා හානි පැමිණෙයි.

දෙවන පරිසර පද්ධතිය ලෙස විශ්ව විද්‍යාල භූමියේ සිට කඳුකරය දක්වා දිවෙන අත්හරින ලද තේ, කෝපි සහ රබර් වගාව හා මිශ්‍ර වූ ද්විතීක වන ප්‍රදේශය දැක්විය හැකිය. මෙම පරිසර පද්ධතියේ භූමි ප්‍රදේශවල දැඩි ලෙස පාංශු බාදන සද්‍රවය දක්නට ලැබෙයි.

තාණ භූමි.

තෙවන පරිසර පද්ධතිය ලෙස හඳින්විය හැකිය. මෙහි පැරණි තේ වගාවන් සඳහා යොදා ගත් පසුව අත් හරින ලද ප්‍රදේශ පැතිරීයාම මිශ්‍ර පතත් බිම් ලෙස දක්නට ලැබෙන අතර එම පරිසර පද්ධති හරහා ගලා යන කුඩා දිය පහරවල් ඉහළ හත්තාන ප්‍රදේශයේ දිය උල්පත් එක්ව කුඩා වගුරු බිම් සෑදේ. එම ස්ථානවල Arundina Graminifolia, Spiranthes Sinensis ඕකිඩ් විශේෂ දක්නට ලැබේ. වසරක් පාසා මෙම පරිසර පද්ධති වියළි කාලවලදී මිනිසා විසින් ඇති කරන ගින්නට ලක්වේ.

හුදකලා වනාන්තර කුට්ටි.

මෙම වනාන්තර කුට්ටි මීටර් 900 - 1100 පමණ උස් ප්‍රදේශවල දක්නට ලැබුණු අතර මේවා උස කඳුකර වනාන්තර ධර්මයට අයත් කුඩා වනාන්තර කුට්ටි ලෙස හඳින්විය හැකිය. මේවා ප්‍රාථමික වනාන්තර ලෙස හඳින්වෙයි. වනාන්තර කුට්ටි විවිධ ප්‍රමාණවලින් දක්නට ලබන අතර විශාලම වනාන්තර කුට්ටියක් දිගින් මීටර් 100 - 200 අතර වෙයි. කුඩා වනාන්තර කුට්ටි 06ක් පමණ දක්නට ලැබෙයි. මේවායේ ප්‍රධාන ලෙස වල් කුරුඳු, බෝඹු, දඹ ආදී ශාක විශේෂ දක්නට ලැබෙයි.

වැඩිම අත්හරින ලද නේ ඉඩම නැවත වන වගා කිරීම යටතේ Pinus Caribbia විශේෂය වගා කරන ලදී. නමුත් එම ශාක සහිත ප්‍රදේශය මාගේ අධ්‍යයන කාල සීමාව තුළ කිසිදු භෞමික අපි ශාකීය ඕකිඩ් විශේෂ වනාන්තර කුට්ටිවල දක්නට නොලැබුණි.

ඉහත පරිසර පද්ධතිවල සිදු කල අධ්‍යයනයන්ට අනුව මාගට ඕකිඩ් විශේෂ 29 ක් හමු වූ අතර ඉන් ශ්‍රී ලංකාවට පමණක් ආවේණික විශේෂ 24 ක් හමු විය. ඉන් එක් විශේෂයක් (3 /) දැඩි ලෙස තර්ජනයට ලක් වූ IUCN රතු දත්ත පොතේ දැක්වේ. තර්ජනයට ලක් වූ විශේෂ 13(45%) වාර්තා විය. මෙම ප්‍රදේශයේ ඕකිඩ් විශේෂ 20 ක් හමු වූ අතර එය මුළු විශේෂ සංඛ්‍යාවෙන් 52% කි. නවද ඉතා දුර්ලභ ශ්‍රී ලංකාවට ආවේණික විශේෂ Bulbophyllum Wightii Coelogyne Zeylnica Eria Lindleyi Adrohizon Purpurascens හමු විය.

ද්විතීක වනාන්තර පරිසර පද්ධතිය.

ද්විතීක වනාන්තර පරිසර පද්ධතිය තුළදී ඕකිඩ් විශේෂ 08ක් හමු වූ අතර එය මුළු ඕකිඩ් විශේෂ අතරින් 21% කි. එහිදී ඉතා දුර්ලභ විශේෂ ලෙස විශ්ව විද්‍යාල භූමිය තුළදී විශේෂ 06 (16%) කි. මෙහිදී විශේෂයන් ලෙස සැලකෙන්නේ භෞමික විශේෂ කිසිවක් වාර්ථා නොවීමය. අපිශාකීය විශේෂ ලෙස හමු විය.

නාණ භූමි තුළදී විශේෂ 04 (11%) හමු වූ අතර එම විශේෂ Adrorhizon Purpurascens, (මෙම විශේෂය ඇතුළත් Adrorhizon ගණය ශ්‍රී ලංකාවට ආවේණික එකම ඕකිඩ් ගණය ලෙස සැලකේ.) Acanthephippium bicolor, Zeuxine regia හැඳින්විය හැකිය.

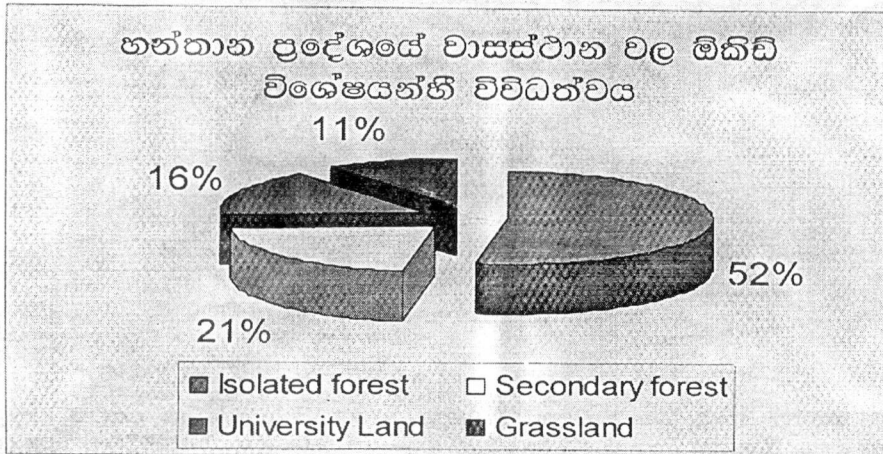
ඉහත පරිසර පද්ධතිවල සිදු කල අධ්‍යයනයන්ට අනුව මාගට ඕකිඩ් විශේෂ 29 ක්

හමු වූ අතර ඉන් ශ්‍රී ලංකාවට පමණක් ආවේණික විශේෂ 24% ක් හමු විය. ඉන් එක් විශේෂයක් (3/) දැඩි ලෙස තර්ජනයට ලක් වූ IUCN රතු දත්ත පොතේ දැක්වේ. තර්ජනයට ලක් වූ විශේෂ 13(45%) වාර්තා විය.

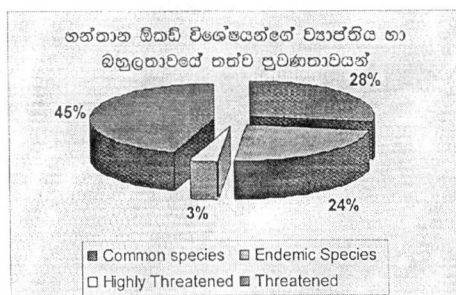

ශාක විශේෂ සඳහා සිදු වන හානි.

- දේශීය සංචාරකයන් විසිතුරු පැලෑටි ලෙස වගා කිරීම.
- වසරක් පාසා සිදුවන නීති විරෝධී ගිණි තැබීමේදී නාණ භූමි අවට ඇති භෞමික විශේෂ විනාශ වීමට ලක්වේ. හුදකලා කැළෑ කුට්ටි මායිමේ විශාල ශාක මුල්වලට ගිණි තැබීම නිසා ඇඳ වැටීම එම නිසා අපි ශාකීය ශාක මිය යාම වසරක් පාසාම සිදු වීම.
- ගල් ගොරකා ශාකය මගින් වෙනත් දේශීය ශාක මත පරපෝෂි ලෙස වැඩීම. එම නිසා ශාක කඳුන් මත වැඩෙන

Species	Status	Micro Habitat
<i>Oberoniya zeylanica</i>	TR	Epiphytes
<i>Oberoniya longibracteata</i>	TR	Epiphytes
<i>Malaxis purpurea</i>		Epiphytes
<i>Dendrobium panduratum</i>		Epiphytes
<i>Dendrobium crumenatum</i>		Epiphytes
<i>Dendrobium natans</i>		Epiphytes
<i>Dendrobium macrostachgm</i>		Epiphytes
<i>Bulbophyllum wightii</i>	E,TR	Epiphytes
<i>Bulbophyllum elegans</i>		Epiphytes
<i>Coelogyne zeylanica</i>	E,HT	Epiphytes
<i>Pholidota pallida</i>		Epiphytes
<i>Adrorhizon purpurascens</i>	E,TR	Epiphytes
<i>Eria bicolor</i>		Epiphytes
<i>Eria braccata</i>		Epiphytes
<i>Eria lindleyi</i>	E,TR	Epiphytes
<i>Acanthephippium bicolor</i>	TR	Terrestrial
<i>Arundina graminifolia</i>		Terrestrial
<i>Eulophia nuda</i>	TR	Terrestrial
<i>Cymbidium aloifolium</i>		Epiphytes
<i>Luisia teretifolia</i>		Epiphytes
<i>Vanda parviflora</i>		Epiphytes
<i>Trichoglottis tenera</i>	TR	Epiphytes
<i>Gastrochilus acaulis</i>	E,TR	Epiphytes
<i>Sirhookera lanceolata</i>		Epiphytes
<i>Podochilus falcatus</i>	E,TR	Terrestrial
<i>Anoectochilus setuceus</i>	TR	Terrestrial
<i>Spiranthes sinensis</i>		Terrestrial
<i>Zeuxine regia</i>	E,TR	Terrestrial
<i>Disperis zeylanica</i>	TR	Terrestrial

ඕකිඩි විශේෂ සඳහා උස්ථාරයක් අනිමි වේ. කුඩා වනාන්තර කුට්ටිවල මෙය හොඳින් නිරීක්ෂණය කල හැක.) දේශීය සංචාරකයන් විසින් ගත බිඳ හෙලීම මෙමගින් අපි ගාකිය ඕකිඩි විශේෂ මිය යාම දක්නට හැක.

- වනාන්තර ප්‍රදේශ ක්‍රමයෙන් කුඩා වීම. (මසරක් පාසා ගිනි ගැනීම් නිසා වනාන්තර කුට්ටි ප්‍රමාණයෙන් අඩුවීමක් දක්නට ලැබීම.)

ක්‍රියාත්මක කල යුතු සංරක්ෂණ ක්‍රියා මාර්ග.

1. ක්‍රමවත් ගිනි නිවාරණ කටයුතු මගින් අවට ගම්වාසීන් දැනුවත් කිරීම.
2. ගල්ගොරකා ගාකිය මගින් සිදුවන බලපෑම අවම කිරීමට යෙදිය හැකි උපක්‍රම සොයා බැලීම හා ක්‍රියාත්මක කිරීම.
3. දැනට රක්ෂිතයක් ලෙස නම් කර නොමැති ඉහල හත්තන ප්‍රදේශය රක්ෂිත ප්‍රදේශයක් බවට පත්කිරීම සහ වනාන්තරයට සිදු වන මානව බලපෑම අවම කිරීම.

වී.ඒ.එම්.පී.කේ. සමරවික්‍රම,
පේරාදෙණිය.

ජලය

ජල දූෂණය වන ආකාර :-

- ගෘහස්ථ හා නාගරික කැළි කසල වැසිකිලි අපද්‍රව්‍ය නල මගින් හෝ ජලය බැස යන කානු මගින් ජලයට එක් වීම මගින්
- කර්මාන්තශාලා වලින් පිට කරන රසායනික අපද්‍රව්‍යවලින් හා තාපවත් ජලය ජල මාර්ග වලට එක් වීම මගින්
- කෘෂි කර්මයේදී භාවිතා කරන පොහොර හා පලිබෝධ නාශක ජල ප්‍රභවලට එකතු වීම මගින්
- වෛද්‍ය කටයුතුවලදී බෙහෙත් මර්ග ලේ නැවැරැණු බැන්ඩීජ් හා විවිධ රසායනික ද්‍රව්‍ය මගින්
- වැලි ගොඩ දැමීම හා මැණික් ගැරීම මගින්
- තෙල් පිරිපහදුව හම් පදම් කිරීම ස්කාගාර සිති නිෂ්පාදනය හා යකඩ නිෂ්පාදනය මගින්
- රබර් සැකසීම මෝටර් රථ සේවා කිරීම මුදුණ කටයුතු රෙදි සායම් කිරීම හා කඩදාසි නිෂ්පාදනය මගින්

අපිරිසිදු ජලය තුළින් හට ගන්නා රෝග :-

- මැලේරියා බරවා කොලරාව අනිසාරය සංගමාලය උණ සන්තිපානය ඇති වීම හා පැතිරීම
- බීමට ගන්නා ජලයෙහි නයිට්‍රේට් වැඩි වීමෙන් නිල් දරුවන් (Blue baby) බිහි වීම
- ජලයෙහි රස දිය නිබීමෙන් අංශබාග ස්නායු රෝග ඇති වීම
- රසායනික පොහොර මතුපිට හා භූගත ජලයට එකතු වීමෙන් ළදරුවන්ගේ ආමාශයික රෝග ඇති වීම
- ශ්‍රී ලංකාවේ ජනගහනයෙන් 40% ක් ටයිපොයිඩ් ඇම්බා සහ බැසිලයි අනිසාරය ආසාදිත හෙපටයිටිස් රෝගවලට ගොදුරු වීම

(මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය මගින් ප්‍රකාශයට පත් කරන ලද අත් පත්‍රිකාවක් ඇසුරිනි)